

Lokaladministreringen i försvarsförvaltningen

De lokaler som används av försvarsförvaltningen utgör ca en tredjedel av statens lokaler, och för utgifter som uppkommer av dessa lokaler används en betydande del av försvarsbudgeten. Försvarsförvaltningens lokal- och fastighetsutgifter som betalas från statsbudgeten var år 2010 ca 230 miljoner euro (ca 10 % av de totala utgifterna på förvaltningsområdet).

Vid den fastighetsreform som år 2003 verkställdes inom försvarsförvaltningen överflyttades uppgifterna som ägare av statens lokaler och fastigheter utanför försvarsförvaltningen, till största delen till Senat-fastigheter och Forststyrelsen. Försvarsförvaltningen hyrde därefter de lokaler och fastigheter som den behövde av deras ägare. Hos försvarsförvaltningens byggverk kvarstod emellertid i princip uppgiften att handha underhållet av dessa lokaler. Detta arrangemang har benämnts kapitalhyresmodellen och den har ansetts vara förenad med risker jämfört med den traditionella helhetsmässiga hyresmodellen bl.a. på grund av att ansvarsförhållandena mellan parterna är komplicerade.

Med den revision som hänförde sig till lokaladministreringen i försvarsförvaltningen klarades, om lokaladministreringen i försvarsförvaltningen har varit fungerande och lönsam efter 2003 års fastighetsreform.

På basis av revisionen kan göras bedömningen, att de lokaler som har varit i försvarsförvaltningens användning för sin del tämligen väl har stött den verksamhet som bedrivs i dem. Vid revisionen framgick en del problem, som är till förfång särskilt när saken betraktas ur perspektivet för statens helhetsintresse.

Vid revisionen framgick inte i behövlig omfattning sådan information, enligt vilken alla inom lokaladministreringen under senare år fattade avgöranden hade varit tillräckligt motiverade. Detta har försvagat möjligheterna att i tillräcklig omfattning styra lönsamheten för lokaladministreringen i försvarsförvaltningen. I lokaladministreringen i försvarsförvaltningen borde man ha framfört klara-

re, hur och på vilka grunder å ena sidan olika behov av lokalprojekt som klart höjer den ursprungliga tekniska nivån och å andra sidan bevarar eller återställer denna nivå har ställts i prioritets- och skyndsamhetsordning samt har anpassats till de anslag som står till buds.

Försvarsmakten har planerat att den ska genomföra betydande strukturreformer med den s.k. försvarsreformen. Reformen kommer också att påverka lokalbehovet, sannolikt så, att behovet av lokaler minskar väsentligt. I samband med omprövningen av Försvarsmaktens verksamheter borde man också fastställa vilka lokaler som är onödiga så, att det blir möjligt att i realiteten lösgöras från dem samt helst också så, att de kunde utnyttjas av Senat-fastigheter eller att Senat-fastigheter kan göra sig av med dem. Detta innebär i praktiken exempelvis att avstå från regionala helheter. Försvarsmakten förefaller på basis av iakttagelserna vid revisionen att ha varseblivit detta behov av bedömning och att ha vidtagit utredande åtgärder i denna riktning.

Renoveringsskulden för försvarsförvaltningens lokaler och fastigheter och den tillräckliga underhållsnivån som förhindrar att ny renoveringsskuld uppkommer har hittills definierats med mycket grova metoder, varför målsättningarna att minska på renoveringsskulden och uppföljningen av hur målsättningarna förverkligats har varit inexakta. Renoveringsskuldens storlek och den tillräckliga underhållsnivån som förhindrar att ny renoveringsskuld uppkommer borde uppskattas avsevärt noggrannare än för närvarande.

Efter 2003 års fastighetsreform började man eliminera renoveringsskulden på högre grundreparations- och saneringsnivå än tidigare. Avsikten var också att med en större årlig underhållsinsats än tidigare förhindra att ny renoveringsskuld uppkommer. Den högre underhållsnivå som eftersträvades har inte uppnåtts, men renoveringsskulden har sannolikt minskats väsentligt med större grundreparations- och saneringsinvesteringar än förut.

Efter fastighetsreformen har det ankommit på Senat-fastigheter att sörja för grundreparationerna och saneringarna av de flesta lokaler och byggnader som används av Försvarsmakten, medan försvarsförvaltningens byggverk för sin del har svarat för de årliga underhållsarbetena. Försvarsministeriet och Försvarsmakten har emellertid i praktiken årligen fastställt den finansiella ramen för de underhållsarbeten vilka de beställer från byggverket, och ramen har

varit mindre än vad man har uppskattat att behövs utgående från uppgifter som har framförts på annat håll. Som motivering till detta har försvarsministeriet angett att budgetanslagen har legat efter den eftersträvade och överenskomna underhållsnivån. Den otillräckliga underhållsnivån har antagits leda till att grundreparationerna tidigareläggs. Att förverkliga och finansiera grundreparationsarbetena är på Senat-fastigheters ansvar.

Enligt revisionsverkets åsikt borde till underhållet av de lokaler och byggnader som ägs av staten och används av försvarsförvaltningen årligen riktas tillräckliga medel oberoende av hurudant det organisatoriska och ansvarsmässiga systemet för lokalernas underhåll är i statens lokaladministrering i respektive fall. Verksamheten borde anpassas till de övergripande ramar som gemensamt har överenskommit hos staten.

Ifall anslag inte finns för alla föreslagna arbeten, och närmare lönsamhetskalkyler inte gjorts angående den ordning i vilken de olika arbetena ska utföras, borde underhållsarbeten samt reoveringar vilka upprätthåller och återställer den ursprungliga nivån prioriteras jämfört med arbeten vilka förbättrar den ursprungliga nivån. Renoveringarna borde göras i tid, före konstruktionerna börjar försämrans och reoveringskostnaderna stiga i accelererande takt.

Ifall man inte inom en nära tid når en tillräcklig underhållsnivå, är det enligt revisionsverkets förmenande motiverat att övergå till ett sådant hyressystem eller en sådan styrning, som beaktar lönsamhetsaspekterna bättre än för närvarande, och också bättre än vad som varit fallet styr till en tillräcklig underhållsnivå. Detta skulle också innebära en omorganisering av Försvarsmaktens byggverks uppgifter, administrativa ställning och organisation. Enligt revisionsverkets åsikt borde man också överväga att övergå till den helhetsmässiga hyresmodellen.